

Ivo Caprino

Et studieopplegg for ungdomsskolen og videregående skole

DETTE SÅ DU PÅ DENNE STASJONEN I FILMMUSEET:

IL TEMPO GIGANTE, SOLAN, REODOR FELGEN, DUKKER FRA REVEENKA OG ASKELADDEN, KARIUS OG BAKTUS, STYRINGSMEKANISME FOR DUKKENE, FILM OM IVO CAPRINO MED KLIPP FRA FILMENE HANS.

Ivo Caprino og Solan Gundersen ved Il Tempo Gigante fra *Flåklypa Grand Prix*, 1975

De første årene

Ivo Caprino har norsk mor og italiensk far, og er oppvokst på Snarøya utenfor Oslo. Det var egentlig hans mor, Ingse Gude, som jobbet med dukker. Hun var blitt bedt om å lage figurer til en dukketeaterforestilling som aldri ble noe av. Den unge Ivo Caprino ble så begeistret for dukkene at han utpekte dem til filmstjerner. Han ba moren lage flere dukker, han fotograferte dem, og lot seg inspirere – og slik begynte det hele! Men først satte han seg som mål å utvikle sin egen teknikk for å få dukkene til å bevege seg. Han ville ikke bruke tråder eller hånddukker – metoder som egentlig er dukketeater-metoder. Han kom da frem til det som siden skulle bli hans store hemmelighet: En mekanikk som fikk dukkene til å bevege seg uten synlige tråder og uten bruk av enkeltbilder (som dukkefilm vanligvis benytter seg av). Det var stor glede på Snarøya da mekanikken virket, og på et øyeblikk var hele første etasje omgjort til filmatelier. Et filmatelier som stadig ble utvidet, og som bare var åpent for dem som kjente hans hemmelighet.

I 1948 ble hans første film, *Tim og Tøffe*, vist som forfilm på Oslo kinoene, og to år senere (1950) kom hans neste film: *Musikk på loftet/En dukkedrøm*. Eksperimentering med teknikk hadde vært det viktigste for Caprino i starten, men etterhvert ble det selvfølgelig viktig å finne de gode historiene. Og disse fant han i eventyrverdenen.

De mest kjente filmene

Ivo Caprinos filmer er ofte basert på folkeeventyr, og det har nærmest blitt en tradisjon å se filmer som: *Veslefrikk med fela* (1952), *Askeladden og de gode hjelpere* (1961), *Gutten som kappåt med trollet* (1966), *Reveenka* (1962), *Den syvende far i huset* (1966) og mange, mange andre. Spillefilmen *Flåklypa Grand Prix* (1975) er kanskje den han er blitt mest berømt for. Det er den største publikumssuksessen noensinne for norsk film, og hovedpersonene (dukkene) i filmen, Solan Gundersen, Ludvig og Reodor Felgen, kan nesten regnes som filmstjerner i Norge.

Animasjonsfilm

Både dukkefilmer og tegnefilmer kalles animasjonsfilm. Animasjon betyr «å gjøre døde ting levende». Film er egentlig bilder som vises i rask rekkefølge etter hverandre. Når man lager tegnefilm, tar man et nytt enkeltbilde hver gang man har forandret litt på en tegning. Når så bildene vises i rask rekkefølge, ser det ut som figuren man har tegnet beveger seg. Den har blitt gjort levende. Når man lager dukkefilm, gjør man omtrent det samme som når man lager tegnefilm: Dukkene, eller en arm, et bein, et hode osv., flyttes litt for hver gang man tar et bilde, og når man setter bildene etter hverandre, ser dukkene levende ut. Men det finnes mange forskjellige teknikker å bruke hvis man vil lage animasjonsfilm. Ivo Caprino utviklet en teknikk hvor dukkene beveger seg nesten «på ordentlig», uten bruk av enkeltbilde-teknikk og uten tråder.

Den hemmelige teknikken til Ivo Caprino

Ivo Caprinos bevegelsesmekanikk har vært hemmeligholdt helt til nyere tid, men nå er den avslørt. Sammen med Bjarne Sandmose fant han opp en helt ny teknikk for å skape bevegelse. I ryggen på hver dukke møtes mange tråder som går til armer og ben, øyne og øyenbryn – alle kroppsdelene til dukken. Fra møtestedet i ryggen går alle trådene gjennom en stang og ut til et slags minipiano (et klaviatur). Når man trykker på én tangent, rører for eksempel øyenbrynet på seg; trykker man på en annen tangent beveger selve øynene seg. Slik har hver kroppsdel sin tangent, og når man «spiller på pianoet», beveger dukken seg. Det er hemmeligheten!

Lag en liten film

Du kan lage din egen lille «film» i en bla-bok! Tegn mange små tegninger av samme ting, men gjør én liten forandring for hver tegning. Legg dem etter hverandre, stift arkene i den ene siden og bla raskt («flipp») gjennom

arkene – da vil du se at figurene beveger seg, og du har laget en liten «animasjonsfilm».

Flipp-teknikk

Karius og Baktus, regi: Ivo Caprino, 1954